

Globalvettregel 6

**Del 6 av 9 – kampanje om Globalvettreglene
(Uke 1-9, 2020)**

Realitetsorienter og vis til handlings- alternativer

Vis kompleksiteten i virkelighetsbildet når du formidler, og samtidig engasjer ved å vise til konkrete måter å bidra på. Vis at det nytter å bry seg!

REALITETSORIENTER OG VIS TIL HANDLINGSMÅTNER

Realitetsorientering. Å bli rykket ut av der vi er nå, det vi er engasjert i, som om det ikke skulle være virkelig nok. At vi skulle leve i en boble eller i en drøm. Realitetsorientering vil si å stikke hull på boblen, våkne opp av drømmen.

Fenomenet er velkjent for alle som har drevet med global undervisning. At globalisering innebærer en usynliggjøring. På den ene siden har den økonomiske globaliseringen som skjøt fart på slutten av 1970-tallet, satt mennesker i forbindelse med hverandre over store avstander. Den globale kapitalismen har skapt verdensvide produksjons- og transportkjeder. På den andre siden er forbindelsene ikke til å få øye på, ansvaret er pulverisert. Forbrukerne vet ikke hvem produsentene er, kjenner ikke til arbeidsforhold og miljøpåvirkning, ei heller transportveiene. Realitetsorientering vil her si å spore opp og avdekke ansvarsforhold.

Realitetsorientering kan også handle om å bruke de rette ordene. Det var dette som skjedde da Greta Thunberg på FNs klimamøte i Katowice i Polen i desember 2018 beskrev vår tids klimautfordringer som en krise. En forutsetning for å mobilisere den nødvendige politiske handlekraften er å behandle krisen som en krise.

I nasjonal sammenheng kan realitetsorientering være å ta inn over seg hvor stor Norge faktisk er som produsent av fossilt brensel, og hvor rike vi er blitt på denne virksomheten. Vi er i dag verdens tredje største gassprodusent og åttende største oljeprodusent. Statens Pensjonsfond Utlandet, som er basert på olje- og gassrikdommen, er ved årsskiftet 2019/2020 på over 10 000 milliarder kroner. Hvor lenge

skal vi fortsette å lete etter nye olje- og gassfelter? Hva er global rettferdighet når de fattigste med det minste økologiske fotavtrykket drives på flukt som en følge av klimaendringer?

Realitetsorientering handler altså om at ekskluderte virkelighetsbilder blir beskrevet, avdekket, diskutert. Men realitetsorientering har også en annen betydning. Sett i sammenheng med undervisning er realitetsorientering først og fremst situasjonsfornekkelse. Hvor er det det brenner nå, hva er det som står på spill blant oss som er her? Globalt engasjement handler på ulike måter om å beskytte livet på kloden i dag og i framtida. Livet er alltid også akkurat her og akkurat nå. En forutsetning for at global undervisning skal få feste og bli meningsfull, er at den tar den konkrete situasjonen på alvor. Dette handler også om å trekke inn erfaringer, følelser, frykt og forhåpninger.

Å vise handlingsalternativer er viktig for ikke å skape motløshet, for å vise at problemer så vel som løsninger er menneskeskapte. Læreren kan her ha en annen oversikt enn elevene, få fram uteglemte perspektiver. Men handlingsalternativer kan også være noe som oppstår i undervisningssituasjonen når alle blir tatt på alvor og blir lyttet til. Da vil også mangfoldet i gruppen tre fram. Filosofen Hannah Arendt har beskrevet dette som å møtes rundt et bord. Den enkelte har sin plass rundt bordet med et litt annet perspektiv enn alle de andre. Når mangfoldet spiller seg ut, vil noe nytt kunne oppstå, som ingen hadde tenkt på før. Realitetsorientering innebærer her en åpenhet for det uforutsette, å vende seg mot det som ennå ikke er.

**Ole Andreas Kvamme,
medredaktør av boken «Bærekraftdidaktikk» (2019)**